

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์ ป.ธ.๙,พธ.บ,กศ.ม นักศึกษาลัทธิสุตตปริยาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม 10160

E-mail : mahatee_99@hotmail.com, โทร 089-8990334

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง, มหาวิทยาลัยสยาม

รองศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร. อำนวย เดชชัยศรี, มหาวิทยาลัยสยาม

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่ควรจะเป็น และสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยใช้แบบสอบถามสอบถามข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 15 คนและครูจำนวน 150 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำรูปแบบที่ได้ไปประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น เป็นรูปแบบทางการ ส่วนรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาพบว่า เป็นรูปแบบการบริหารในลักษณะการผสมผสานระหว่างรูปแบบเป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน โดยพบว่าองค์ประกอบ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นรูปแบบเป็นทางการ เพราะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดสื่อการเรียนรู เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เนื่องเพราะในการบริหารนั้นจะต้องมีการขอความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานภายนอก ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ปรากฏว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้

คำสำคัญ: สังเคราะห์รูปแบบ,การบริหาร,โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Received: July 19, 2017, Accepted September 11, 2017

A Synthesis Model of Academic Administration of The Buddhist Scripture School,General Education Division

Phramaha Teerapetch Matpong,Ph.D.Candidate in the Educational Administration Program, Faculty of Education,

Siam University, E-mail : mahatee_99@hotmail.com, Tel:089-8990334

Assist. Prof. Dr. Sommai Chanruang, Siam University

Assoc. Prof. Dr. Amnuay Dejchaisri, Siam University

Abstract

The objectives of this research were to study the current models of the academic administration of the Buddhist Scripture School (General Education) And to synthesize for the possible model (s) for the academic administration of the Buddhist Scripture School (General Education) Data were collected from 15 school directors and 150 teachers through questionnaire , then they were analyzed by using arithmetic mean and standard deviation. The model was validated by experts

through focus group technique. The research findings showed that both the current and the possible models of the academic administration of the Buddhist Scripture School (General Education) were the formal model, while the proposed model was the mixed model between the formal and the collegial models. Data showed that the academic planning component, the academic development promotion component, and measurement and evaluation component were formal model corresponded to the rule of the Sangha Supreme Council of Thailand. The curriculum administration component, the instructional management component, and the instructional medias and resources management component were the collegial model due to they had to work cooperately with other people and organizations. The model was validated by experts through focus group technique for the appropriateness and the possibility.

Keywords: A Synthesis Model, Administration, Buddhist school

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม

บทนำ

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก ทุกโรงเรียนทุกสถาบันต้องมีการวางแผนและส่งเสริมในด้านวิชาการให้ได้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาเล่าเรียนแล้วจบออกมามีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ต้องเน้นการบริหารวิชาการให้ทันต่อโลกต่อสถานการณ์ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วเพื่อพระภิกษุสามเณรจะได้มีความรู้ความสามารถทั้งทางโลกและทางธรรมสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา จึงมีการเพิ่มหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 โดยมีวัตถุประสงค์จัดการศึกษาในโรงเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรจะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณะธรรมสมควรแก่สถานะสามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญต่อไป โดยที่ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอทำหน้าที่ในการเร่งรัดกำกับติดตามผลประเมินผล อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาในหลายเรื่อง เช่น พระสมบูรณ วิลา (2554) วิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คือ รูปแบบการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามระบบโรงเรียนที่ดี ส่วนใหญ่จัดการศึกษาตามอัตภาพ แนวทางการดำเนินงานไม่ชัดเจน โรงเรียนขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ อาคารสถานที่ ขาดบุคลากร สื่อ อุปกรณ์การเรียน การสอน ขาดการติดตามและประเมินผลงานตามแผนงาน การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี

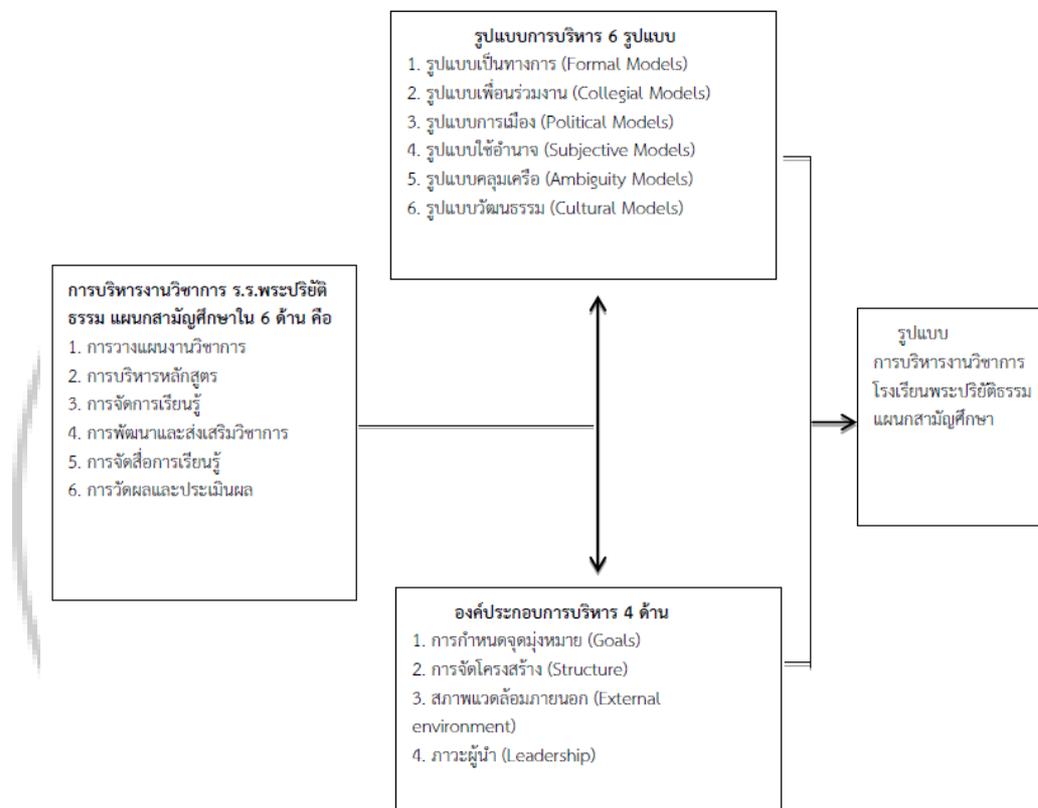
ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อม ขาดการวางแผน สื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตร มีปัญหารายวิชาที่จัดให้เรียน นักเรียนไม่สามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความต้องการ เครื่องมือวัดและประเมินผลขาดคุณภาพ ขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาระบบการนิเทศ และผลการนิเทศ ภายในยังไม่ได้ถูกนำไปพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง รวมทั้ง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารงานแก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม พระธรรมรักษ์ ศุภณภินทรี (2556) พบว่าควรปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการเรียนคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษอย่างเป็นระบบการวิจัยในชั้นเรียน (บำรุง สุขพรรณ 2554:52) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ครู มีสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานหลักสูตร และเป็นครูมืออาชีพ

สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม ความไม่ชัดเจนในของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา ขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างศาสนทายาท และดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (กองพุทธศาสนศึกษา, แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553 - พ.ศ.2556) ทำให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของคณะสงฆ์ไทยจึงประสบความยุ่งยาก และก้าวไปอย่างไร้ทิศทาง การศึกษาพระศาสนาของพระศาสนา ยังเรียกว่าอยู่ในภาวะที่ไม่ค่อยมั่นคง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ.ปยุตโต 2560:220) และมีความสับสนในการสนับสนุนของคณะสงฆ์ระดับสูงและการอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐ ขณะที่กระแสจากภายนอกมองเห็นความสำคัญของการศึกษาคณะสงฆ์น้อยลงไปทุกที (พระไพศาล วิสาโล 2556:45) ด้วยเหตุตั้งที่กล่าวมานี้ ได้ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้นในระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย อันเป็นรากฐานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา “การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ” อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผลในยุคร่วมสมัยทั้งยังเป็นการสืบสานพระพุทธศาสนาให้ยาวนานผ่านระบบการศึกษาอันจะทำให้สถาบันศาสนามั่นคงและสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้บริหาร และครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม ประกอบด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมในกรุงเทพมหานคร, นครปฐม, และปทุมธานี จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 290 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 15 คน และครูจำนวน 150 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 2. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม 4 แห่งเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร 3. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดย

ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่เหมาะสมและเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าที (T - Test)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 120 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน ร้อยละ 12.50, ครูผู้สอน 105 คน ร้อยละ 87.50, ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดเล็ก 35 คน ร้อยละ 33.33, ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดกลาง 49 คน ร้อยละ 46.67, ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดใหญ่ 21 คน ร้อยละ 20.00, ประสบการณ์ในการบริหารและการสอน น้อยกว่า 5 ปี 12 คน ร้อยละ 10.0 ,6-10 ปี 72 คน ร้อยละ 60.0 ,10-15 ปี 34 คน ร้อยละ 28.3 ,15 ปีขึ้นไป 2 คน ร้อยละ 1.7

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ/สภาพปัจจุบัน/และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการวางแผนงานวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปลค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การวางแผนงานวิชาการ						
1.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.76	0.50	4.94	0.22	-23.84	0.00
1.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.63	0.54	4.88	0.26	-22.82	0.00
1.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	3.01	0.50	1.37	0.93	8.93	0.00
1.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.91	0.45	1.22	0.48	11.44	0.00
1.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.92	0.46	1.25	0.55	11.16	0.00
1.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.78	0.74	4.25	0.56	-16.81	0.00
รวมเฉลี่ย	2.67	0.36	2.98	0.19	-8.33	-

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการบริหารหลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปรค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
2. การบริหารหลักสูตร						
2.1 รูปแบบเป็นทางการ(Formal Models)	3.76	0.42	4.92	0.21	-4.51	0.00
2.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Models)	3.65	0.43	4.80	0.27	-28.73	0.00
2.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.97	0.49	1.23	0.42	14.11	0.00
2.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	2.01	0.54	1.40	0.52	8.98	0.00
2.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	3.09	0.65	4.36	0.44	-17.43	0.00
2.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)						
รวมเฉลี่ย	2.75	0.29	2.98	0.17	-8.28	-

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการจัดการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปรค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
3. การจัดการเรียนรู้						
3.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.81	0.32	4.85	0.17	-30.94	0.00
3.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.76	0.33	4.92	0.21	-34.53	0.00
3.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	2.02	0.51	1.37	0.63	8.33	0.00
3.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	2.04	0.54	1.22	0.48	13.58	0.00
3.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.97	0.54	1.25	0.55	10.79	0.00
3.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.91	0.82	4.25	0.56	-15.94	0.00
รวมเฉลี่ย	2.56	0.41	2.98	0.25	-6.31	-

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปรค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D.		
4. การพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ						
4.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.87	0.30	4.95	0.11	-38.39	0.00
4.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.84	0.31	4.88	0.25	-28.60	0.00
4.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.89	0.44	1.12	0.21	18.07	0.00
4.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.91	0.43	1.13	0.30	17.66	0.00
4.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.81	0.38	1.18	0.41	12.76	0.00
4.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.75	0.86	4.40	0.83	-14.68	0.00
รวมเฉลี่ย	2.56	0.42	2.94	0.18	-7.9	-

ตารางที่ 5 แสดงผลวิเคราะห์ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปรค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D.		
5. การจัดสื่อสารการเรียนรู้						
5.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.82	0.35	4.92	0.14	-32.05	0.00
5.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.72	0.40	4.96	0.21	-30.51	0.00
5.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.75	0.50	1.12	0.28	12.22	0.00
5.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.69	0.50	1.08	0.27	11.88	0.00
5.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.72	0.49	1.16	0.37	11.23	0.00
5.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.62	0.98	3.41	0.74	-6.79	0.00
รวมเฉลี่ย	2.77	0.22	2.7	0.22	-5.23	-

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผล เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น พบว่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D.		
6. การวัดผลและประเมินผล						
6.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.83	0.38	5.00	0.00	-33.73	0.00
6.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.72	0.40	4.94	0.19	-31.35	0.00
6.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.81	0.51	1.24	0.65	7.65	0.00
6.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.75	0.48	1.15	0.52	9.71	0.00
6.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.71	0.55	1.17	0.52	8.27	0.00
6.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.95	0.79	4.45	0.57	-15.99	0.00
รวมเฉลี่ย	2.63	0.38	2.99	0.29	-8.60	-

การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ตามภารกิจการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้านซึ่งได้สังเคราะห์ขึ้นและตามรูปแบบการบริหารของ Bush and Glover ทั้ง 6 รูปแบบซึ่งมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน โดยการวิเคราะห์จากผลการวิจัย การสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารตามตารางข้างต้น การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้มาตรฐาน 4 แห่งและผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มาสรุปเป็นผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ คือ รูปแบบเป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน โดยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. จำแนกตามภารกิจงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน ดังนี้
 1. ด้านการวางแผนวิชาการ เป็นรูปแบบเป็นทางการ
 2. ด้านการบริหารงานหลักสูตร เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
 3. ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
 4. ด้านพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ เป็นรูปแบบเป็นทางการ
 5. ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
 6. การวัดและประเมินผล เป็นรูปแบบเป็นทางการ
2. จำแนกตามองค์ประกอบการบริหารทั้ง 4 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 องค์ประกอบด้านการวางแผนงานวิชาการ
 1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) เป็นรูปแบบทางการ
 2. การจัดโครงสร้าง (Structure) เป็นรูปแบบทางการ
 3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

4. ภาวะผู้นำ (Leadership)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
2.2 องค์ประกอบด้านการบริหารหลักสูตร	
1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals)	เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure)	เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
2.3 องค์ประกอบด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ	
1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals)	เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure)	เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
2.4 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้	
1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals)	เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure)	เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
2.5 องค์ประกอบด้านการจัดสื่อการเรียนรู้	
1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals)	เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure)	เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
2.6 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล	
1.การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals)	เป็นรูปแบบทางการ
2.การจัดโครงสร้าง (Structure)	เป็นรูปแบบทางการ
3.สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4.ภาวะผู้นำ (Leadership)	เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

อภิปรายผลการวิจัย

พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา คือ รูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models) สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

3.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและ

ส่งเสริมวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าองค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบทางการ เพราะมีลักษณะการบริหารองค์กรที่ขึ้นอยู่กับคณะสงฆ์ซึ่งมีระบบ ระเบียบปฏิบัติ มีขั้นตอนการสั่งการจากเบื้องบน ผู้บริหารซึ่งเป็นพระสงฆ์จึงบริหารงานโดยอิงตามกฎระเบียบเป็นหลัก

3.2 สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ด้านการวางแผนงานวิชาการ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพื่อให้มีความชัดเจน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะการทำงานที่ตามภาระงานทั้งสองด้านนี้ ต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการวางแผนงานด้านวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมายและระเบียบต่างๆต้องใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะตลอดจนการเปิดโอกาสในการตัดสินใจ

ด้านการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ ที่มุ่งพัฒนาพระภิกษุสามเณรให้ได้รับความรู้วิชาการที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความมุ่งหมายทางการศึกษา องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะการบริหารหลักสูตรต้องมีการขอความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานภายนอกในการจัดทำหลักสูตรหรือประเมินหลักสูตรต่างๆเพื่อพัฒนาหลักสูตรและต้องใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะต้องมีการติดต่อ ประสานงาน รับฟังความคิดเห็นตลอดถึงการขอความร่วมมือในด้านอื่นๆจากหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่าย

ด้านการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นการสนับสนุนเพิ่มเติมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะอันสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ฉะนั้นจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของการจัดการเรียนรู้จึงต้องอิงเกณฑ์ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะเป็นการเปิดกว้างสำหรับทุกฝ่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ เพื่อความหลากหลายอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตามสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ด้วยดี ผู้นำจึงต้องมีภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพทางวิชาการในด้านต่างๆ เช่น การใช้หลักสูตร การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต้นสังกัด องค์ประกอบด้าน

สภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการนั้น ไม่สามารถบริหารจัดการได้เพียงลำพังหรือเพียงอำนาจการสั่งการเท่านั้น จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากเพื่อนร่วมงานหรือจากหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ความสามารถจึงจะขับเคลื่อนงานวิชาการให้เกิดคุณภาพได้

ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้างรูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการจัดสื่อการเรียนรู้ คือเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆโดยเป็นไปตามที่กำหนดในแผนการสอน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะต้องอาศัยบุคคลที่มีทักษะความสามารถในการสร้างหรือผลิต คิดค้น นวัตกรรมสื่อที่มีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ การบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจะสามารถติดต่อและประสานงานให้สำเร็จได้ง่ายขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากครูหลายฝ่าย หน่วยงานทั้งภายในและภายนอก การบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจึงจำเป็นและสำคัญสำหรับภารกิจและองค์ประกอบในด้านนี้

3.3 รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำเสนอตามทฤษฎีรูปแบบการบริหารของ Bush and Glover 6 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) รูปแบบเป็นทางการ 2) รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 3) รูปแบบการเมือง 4) รูปแบบใช้อำนาจ 5) รูปแบบคลุมเครือ 6) รูปแบบวัฒนธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 2) การจัดโครงสร้าง 3) สภาพแวดล้อมภายนอก 4) ภาวะผู้นำ และภารกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ 5) ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ 6) ด้านการวัดและประเมินผล

โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำนวน 165 คน จากการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ได้มาตรฐาน 4 แห่งและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และได้เลือกรูปแบบการบริหารแบบเป็นทางการและแบบเพื่อนร่วมงาน มาประยุกต์ใช้ในลักษณะการผสมผสานกันและ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหาร คือรูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models)

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในรูปแบบเป็นทางการและเพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models) มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ที่จะนำมาบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารของโรงเรียนให้เหมาะสมตามสภาพบริบทของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็กสามารถศึกษาแนวทางของการบริหารงานตามรูปแบบที่นำเสนอไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน

1.3 มหาเถรสมาคม ซึ่งควบคุมดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสามารถพิจารณาแนวทางการบริหารตามรูปแบบที่นำเสนอ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมีได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์จากการใช้รูปแบบดังกล่าวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาควรมีการวิจัยและศึกษาว่ารูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้กับภาระงานด้านอื่นได้หรือไม่

2.3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีการวิจัยและศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการอื่น เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

กองพุทธศาสนศึกษา. **แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.2556**

บำรุง สุขพรรณ. **การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2554

พระขรรค์ชัย ศุภณภินทริย์. **การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษากลุ่มที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษากทม.เขตที่ 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.2556

พระไพศาล วิสาโล.พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.2556

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต),จาริกบุญ จาริกธรรม.กรุงเทพฯ:2560

พระสมบุรณ์ วิลา.ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.2554

